HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

יורדין לידי טומאה במחשבה. ב) מי שמשך עליו שזה יהא גמר מלאכתן כגון שעיבדו לדרגש או לדולבקי כיון שעיבדו מקבל טומאה ונלמלי עיבדו לרלועות וסנדלין אין מקבלים טומאה עד שיגמרו למלאכת הסנדלין: **ואין עוסיס מטומאין.** ממחשבת תורת קבלת טומאה אין עוסין במחשבה כגון שעיבדו לשלחן ולדרגש ומיבש עליו לרלועות וסנדלין אין מחשבתו מבטלתן מתורת קבלת טומאה: **אלא בשינוי מעשה.** עד שיתן בו חיזמל: (ג) **מעשה מבטל מידי מעשה.** לפילו עשה בו מעשה מוכיח מתמילה לשלחן כגון שקיללו שכיבותיו ליפותו כיון שנתן חיזמל בו נתחכו לסנדלין מבטל מעשה לשלחן וכל שכן שמוציא מידי מחשבה שלא היה בה מעשה:

וכי תימא הני מילי. לא מבטלין בתרייתא לקמייתא בכלים לחשיבי ומשיכא עליו אם כלי במחשבה אינה עושה להפקיע שמה: **שאספן.** לקמיה מפרש מאי היא: **טהורות.** דגלי דעתיה דלא ניחא ליה בהו ועהכו מלקבל טומאה הילות שלהם עוד ולא הכילה טומאה על החוכל עד שיגיע טומאה בחוכל עלמו: **ור' יוסי מטמא.** טעמא מפרש לקמן: **בשלמא למאן דאמר.** האי שאספן היינו שהמיר לגדן של עומרין לשון מתפוספס בדמיך (יחזקאל טז) מתגוללת בלומר כיון שהמיר לגדן הסבלין מתגוללין בגורן לפי שעומין להתפזר. או לשון כעה דמתרגמינן ולא כעו ויש בפיסים (שמות ג) בלומר הכעו לדבון: **שפיר.** לא קשיא לך דלעליה מלית למימר דקיימי דבון כוותיה כיון שהמיר לגדן דלא הוי לא בלא כמחשבה בעלמא דגלי דעתיה דלא ניחא ליה בידות שלהן שאין הידות רלויות לשבלין בלא כדי לאוגדן בהם והאי מוכח דלא בעי לאוגדן: **אלא למאן דאמר בספן ממש.** שדבן לידות בדבלי בהמה או במקבת כמו בשמך עשום קמינו (מהלים מד) בוספו את מלקתי (ירמיה יג) והכא לחיכא מעשה רבה הוא דאמר דקא מטהרי דבון אבל במחשבה לא אמר: **מאי איכא למימר.** מי בקולב לאכילה מוקמת לה להיהיל לעיל מאי בעמא דרבנן: **הכא נמי.** פלוגתא דאמרים ורבנן בשספן ממש כשמלך לסיכוך: **האי מאי.** בשלמא גבי פלוגתא דר' יוסי דקא מיירי בגורן איכא למימר בעמא דרבי יוסי דאע"ג דבספן חזו למיעוד ידות וניחא ליה בהכי בעתר נקט נמי הא מלתא למה נמשלה לו' דלכתיב ויעתר ו) (בראשית כה) ויעתר לו (שם): **מתני' מספלין בנספרים.** בגמרא מפרש פלוגתייהו: **נתן עליה נסר שהוא רחב ארבעה טפחים כשרה ובלבד שלא יישן תחתיו.** לנסר רחב ד' שכך פסול הוא כדאמר בגמרא לרב אלילא דר' מאיר ולשמואל לדברי הכל וסוכה כשרה וכגון דיהיבי אגל הדופן דסכך פסול פסול אין הגל נד' אמות דאמרינן דופן עקומה: **גמ' מחלוקת בנספרים שיש בהן ארבעה.** שרוב תקרות הבית עשויות מהן: **ר' מאיר.** דפסיל אית ליה גזרת תקרה אי משכחת בהו אמי למימר מה לי לשכך בגלו מה לי ליישב תחת קורות ביתי לף היא בנספרים מקורה והסוה ודלי פסול דסוכה אמר רחמנא ולא ביתו של כל יומות הבית: **אבל בספרים שאין בהם ד'.** שאין רוב תקרות עשויות מהן: **דברי הכל כשרה.** דלא דמי לתקרה דלגזור בהו: **בשאין בהן ד' מחלוקת.** בההוא מכשר ר' יהודה משום דאין רוב תקרות עשויות מהן לא גזרינן בהו ור' מאיר חייש למיעוט שיש מיעוט העושין תקרה מהן: **אין בהן ארבעה.** קפסיל ר' מאיר: **לפילו בפחותים משלש.** בתמיה: **הא קניס בעלמא ניהו.** ור"ל כמאי מכשר: **ת"ר בפה כי קאמר שמולש יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה כו':** **שיעור מקום.** לאין רשות בפחות מארבעה: **לא גזרינן.** משום תקרה דלא חציה לעשות תקרה מהן: **כיון דנפקי מפורש לבור.** שאם היה חוין במקום אחד מהם לא אלי למימר לבוד חציה לא גזרינן. ושמואל אמר בשיש בהן ג' טפחים מחלוקת, ר' יהודה לא גזר. ושמואל אמר בשיש בהן ג' טפחים אתי לאכשורי תקרה, ור' יהודה לא גזר. ושמואל אמר בשיש בהן ג' טפחים מחלוקת, ר' יהודה סבר כיון דלית בהו ד' טפחים דאינן מקום לא גזרינן, ור' מאיר סבר כיון דנפקי משלשה דהוא לבוד גזרינן. ואקשינן עליה דרב מתתי', דתנן נתן עליה נסר שרחב ד' טפחים כשרה ובלבד שלא יישן תחתיו. קס"ד מתני' דברי הכל היא, קשיא לרב דאמר בשיש בהן ד' טפחים ר' יהודה מכשיר אי הכי לר' יהודה אמאי לא יישן תחתיו, לאו מכלל דסבר ר' יהודה דנסר פסול הוא. ומשני רב, הא מתני' לאו דברי ר' יהודה היא אלא ר' מאיר היא דאית ליה גזרת תקרה, ורבי יהודה פליג ואמר כשרה ויישן תחתיו. **תא שמע שני סדינין מצטרפין**

כל ידות האוכלין שבספן בגורן טהורות. משנה היא פ"ק דעוקלין (מ"ה): **בעתר.** בפרק הבא על יבמתו (יבמות דף סד.). **פי'** בקונטרס עתר פל"ת בלע"ז ולא יתכן דבלא ידות נמי יכול להפך בה את התבואה והיא נקראת רחת שמטהרין בה את התבואה מן המוץ שלה כדכתיב (ישעיה ל) אשר זרוה ברחת ומזרה וכלון ופירש בקונט"ר פוכ"ע:

שני

לעזי רש"י

מרציא"ה (מציידי"ש). מרבש, מוכה. פורק"א. קלשון.

רבינו חננאל

יורדין לידי טומאה במחשבה ואין עולין מטומאתן אלא בשינוי מעשה, מעשה מבטל מידי מעשה ומיד מחשבה, מחשבה אינה מבטלת לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה. פי' עור היה, חישב עליו להיות קטבליא, במחשבתו נעשה כלי ואם נגעה בו טומאה נטמא, אבל אם היתה קטבליא וחישב לעשות עור, אינה יוצאה מתורת כלי במחשבה עד שיעשה בה מעשה. כדתנן שלחן שנטלה אחת מרגליו טהורה כו'. ג) זהו פירושו כל היורדין לידי טומאה במחשבה, אין עולין מידי טומאה אלא בשינוי מעשה. וכי תימא ידות האוכלין במחשבה סגיא להו, והתנן בפרק ראשון בעוקצין כל ידות האוכלין שבספן בגורן טהורין, כלומר הכניסן לאוכלין ונמלך עליהן בגורן טהורין, ור' יוסי מטמא. פסיגא של אשכול שריקנה טהורה, שייר בה גריגיר אחד טמאה. פי' בספן פספן, כדגרסי' בע"ז כיצד מבטלה, קטע ראש אזנה, פסה, והוא כמו חתכה. ואמרינן בשלמא לר' אלעזר דאמר להתיר איגודין, הנה במחשבה נתנן טהורות אליבא דרבנן, שפיר, אלא לר' יוחנן דאמר בספן ממש, כלומר אין מספלקת תורת טומאה מהן אלא בשינוי מעשה, מאי טעמיהו דרבנן דמטהרי הכא במחשבה בלבד. ושנינן הכא נמי רבנן דאמרי' אם פסולת מרובה על האוכלין טהורה, שפספן ממש דהוא מעשה. ואקשינן אי הכי מאי טעמייהו דאחרים דפסלי, הא עבד בהו מעשה ובטלינהו. ושנינן אחרים כר' יוסי סבירא להו, דאף על גב דעבד בהו מעשה סבר הואיל וראוי להפכן בעתר, לא בטלה [תורת] ידות מיניהו, אחרים נמי סברי כיון דלכי סתר לה לסכך חזו למנקט להו מגילויהו, לא בטלי. תרגום לקושש קש לגבבה גילי. למה נמשלה תפלת צדיקים כעתר, שנאמר ויעתר יצחק לה' [וגו']. **מתני' מספכין בנסרים דברי ר' יהודה ר' מאיר אומר.** אמר רב בנסרין שיש בהן ד' טפחים

צב א מיי' פ"ה מהל' טומאת אוכלין הלכה ח:

צג ב ג מיי' פ"ה מהל' סוכה הלכה ז סמג עשין סה טוש"ע ס"ח סימן תרכט סעיף יח:

מוסף רש"י

יורדין לידי טומאתן. לידי תורת טומאה (שבת נח:). **במחשבה.** מאחר שמשיכ עליו שיעשהו כמות שהוא עכשיו ולא יוסיף תיקון אחר, הוי גמר מלאכתן ומקבל טומאה (שם נב:) כגון עור מתוקן שמתו למנעלים עומד ואינו מקבל טומאה עד שיעשו המנעלים, משיב עליו לעשותו שלחן, לאיט חסר שום מלאכה, דהשתא מיד ראוי לשלחן, מקבל טומאה מיד (מנחות סט.) וכגון גומלי כלים, דאמר בהכל שותפין (חולין כה.) כל שעתיד לשוף לשבך ולגרר, ואמר הכא דלפחי חסרון מלאכה הוא ועהכו, ואם משיב עליו שלא לשוף ולשלח לשבך, הניאחו מחשבה זו לידי גמר מלאכה מכאן ולהבא (קדושין נט.). וראין עולין מטומאתן. ממחת טומאה שירדה להן ואע"פ שעדיין לא נעשתה משמלך עליהן אין עולין מלקבל טומאה (שבת נח:). **אלא בשינוי מעשה.** שיעשה בה מעשה לקלקס, שיכניס בו יתקנס, וכן עד שלא קבלו טומאה אין עולין מטומאת קבלה טומאה שירדה במחשבה זו אלא בשינוי מעשה, עד שיתחיל לשוף לשבך ולגרר (קדושין נט.). מאחר שמיכ על העור לעשות בטיח, יכל לילי טומאה, ואם חזר ומיבש עליו לגעיות ומבלים בו בטל מטות כלי ולא טהר בכך עד שיתן בו חיזמל, להוי שינוי מעשה (שבת נב:). **מעשה מוציא מיד מעשה ומיד מחשבה.** התחיל לשוף ביטל מהם תורת גמר מלאכה לשם כלי אין שירד להו ע"י מעשה שהתילון ואילה לעתו אלין מטומאתן עוד תיקון אין שירד להו ע"י מחשבה (קדושין נט.). **מחשבה אינה מוציאה.** מיבש עליהן לשוף לשבך אחר שמיבש עליהן אלא לשוף אלא לשבך אין יוצאין מידי מחשבתן להשתוה (שם). **כעתר.** פל"ת בלע"ז (יבמות סד. וע"ש בהגהות הב"ח).

הגהות הב"ח

(ג) גמ' **אבא** בשינוי מעשה שהמעשה מבטל מיד מעשה ומיד מחשבה אינה מבטלת לא מיד מעשה: (ד) ד"ה רש"י **מיד** מעשה. ד"ה מחשבה מבטל מיד מעשה ומיד מחשבה אינה מבטלת לא מיד מעשה:

יורדין לידי טומאה במחשבה ואין עולין מטומאתן אלא בשינוי מעשה (ג) מעשה מוציא מיד מעשה ומיד מחשבה מחשבה אינה מוציאה לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה וכי תימא הני מילי כלים דחשיבי אבל ידות דלצורך אכילה נינהו במחשבה נעשה ובמחשבה סלקא והתנן (ד) א כל ידות האוכלין שבספן בגורן טהורות (ור' יוסי מטמא) בשלמא למאן דאמר בספן התיר אגודן שפיר אלא למאן דאמר מאי בספן בספן ממש מאי איכא למימר הכא נמי שבספן ממש אי הכי מאי מעמייהו דאחרים דאמור כרבי יוסי דתנן ב רבי יוסי מטמא האי מאי בשלמא התם מעמא דרבי יוסי חזיא לכדרבי שמעון בן לקיש דאמר רבי שמעון בן לקיש הואיל וראויות להופכן בעתר אלא הכא למאי חזיא לכי סתר למנקט להו בגילייהו גופא כל ידות האוכלין שבספן בגורן טהורות ורבי יוסי מטמא מאי בספן רבי יוחנן אמר בספן ממש ר' ג (אליעזר) אומר התיר אגדן בשלמא לרבי ג (אליעזר) דאמר בספן התיר אגדן היינו דמטמא רבי יוסי אלא לרבי יוחנן דאמר בספן ממש אמאי מטמא רבי יוסי א"ר שמעון בן לקיש הואיל וראויות להופכן בעתר ג א"ר ג (אליעזר) למה נמשלה תפלתן של צדיקים כעתר לומר לך מה עתר זה מהפך את התבואה בגורן ממקום למקום אף תפלתן של צדיקים מהפכת דעתו של הקב"ה ממדת אכזריות למדת רחמנות: **מתני'** ד מספכין בנסרים דברי רבי יהודה ורבי מאיר ה אומר ו נתן עליה נסר שהוא רחב ארבעה טפחים כשרה ובלבד שלא יישן תחתיו: **גמ'** אמר רב ז מחלוקת בנסרין שיש בהן ארבעה דברי מאיר אית ליה גזרת תקרה ורבי יהודה לית ליה גזרת תקרה אבל בנסרין שאין בהן ארבעה דברי הכל כשרה ושמואל אמר בשאין בהן ארבעה מחלוקת אבל יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה אין בהן ארבעה ואפי' פחות משלשה הא קנים בעלמא נינהו א"ר פפא הכי קאמר יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה פחות משלשה דברי הכל כשרה מ"ט קנים בעלמא נינהו כי פליגי משלשה עד ארבעה מר סבר כיון דליתנהו שיעור מקום לא גזרינן ומר סבר כיון דנפקי להו מתורת לבוד גזרינן תנן נתן עליה נסר שהוא רחב ארבעה טפחים כשרה ובלבד שלא יישן תחתיו בשלמא לשמואל דאמר בשאין בהן ארבעה מחלוקת אבל יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה משום הכי לא יישן תחתיו אלא לרב דאמר בשיש בהן ארבעה מחלוקת אבל אין בהן ארבעה דברי הכל כשרה לר' יהודה אמאי לא יישן תחתיו סברת דברי הכל היא סיפא אתאן לרבי מאיר תא שמע ח שני סדינין מצטרפין

שני

השפלים: **בעתר.** על ידי הידות. עתר פורק"ת. ואלמלא הידות אין נותן להפכן בה דממון שהם קלרים יולאין מבין ג' עוקלים של עתר ונשמעינן מהכא והוא הכשספן מחלתן לא לבטלן נתכוון אלא לרככן: **אלא הכא.** דבעי להו לסכך: **למאי הוו.** ידות חוכלים משבספן ואינן מגודות בהן: **בגלייהו.** בקשין שלהם יאחזו וינטלו לאכי השפלים עמהם: **משום רבי מטמא רבי יוסי.** דקסבר מעשה זוטא לא בטלה תורת ידות מיניהו. שאלמי את מורי מגופה דמשנה דמייתי לגב גרגא בשמעתין מי שייך למיתני גופא דלגר' בממירות החמורים ואמר לי רבי משום דהך משנה מן הטהרות שאין מהם שום גמרא בעולם ולא מפורשת בשאר המשניות לפיכך נוהג הש"ס לומר גופא כדי לפרש: **למה נמשלה לו'.** לגב דאמר הואיל ורלויות להפך בעתר נקט נמי הא מלתא למה נמשלה לו' דלכתיב ויעתר ו) (בראשית כה) ויעתר לו (שם): **מתני' מספכין בנסרים.** בגמרא מפרש פלוגתייהו: **נתן עליה נסר שהוא רחב ארבעה טפחים כשרה ובלבד שלא יישן תחתיו.** לנסר רחב ד' שכך פסול הוא כדאמר בגמרא לרב אלילא דר' מאיר ולשמואל לדברי הכל וסוכה כשרה וכגון דיהיבי אגל הדופן דסכך פסול פסול אין הגל נד' אמות דאמרינן דופן עקומה: **גמ' מחלוקת בנסרים שיש בהן ארבעה.** שרוב תקרות הבית עשויות מהן: **ר' מאיר.** דפסיל אית ליה גזרת תקרה אי משכחת בהו אמי למימר מה לי לשכך בגלו מה לי ליישב תחת קורות ביתי לף היא בנסרים מקורה והסוה ודלי פסול דסוכה אמר רחמנא ולא ביתו של כל יומות הבית: **אבל בספרים שאין בהם ד'.** שאין רוב תקרות עשויות מהן: **דברי הכל כשרה.** דלא דמי לתקרה דלגזור בהו: **בשאין בהן ד' מחלוקת.** בההוא מכשר ר' יהודה משום דאין רוב תקרות עשויות מהן לא גזרינן בהו ור' מאיר חייש למיעוט שיש מיעוט העושין תקרה מהן: **אין בהן ארבעה.** קפסיל ר' מאיר: **לפילו בפחותים משלש.** בתמיה: **הא קניס בעלמא ניהו.** ור"ל כמאי מכשר: **ת"ר בפה כי קאמר שמולש יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה כו':** **שיעור מקום.** לאין רשות בפחות מארבעה: **לא גזרינן.** משום תקרה דלא חציה לעשות תקרה מהן: **כיון דנפקי מפורש לבור.** שאם היה חוין במקום אחד מהם לא אלי למימר לבוד חציה לא גזרינן. ושמואל אמר בשיש בהן ג' טפחים מחלוקת, ר' יהודה לא גזר. ושמואל אמר בשיש בהן ג' טפחים אתי לאכשורי תקרה, ור' יהודה לא גזר. ושמואל אמר בשיש בהן ג' טפחים מחלוקת, ר' יהודה סבר כיון דלית בהו ד' טפחים דאינן מקום לא גזרינן, ור' מאיר סבר כיון דנפקי משלשה דהוא לבוד גזרינן. ואקשינן עליה דרב מתתי', דתנן נתן עליה נסר שרחב ד' טפחים כשרה ובלבד שלא יישן תחתיו. קס"ד מתני' דברי הכל היא, קשיא לרב דאמר בשיש בהן ד' טפחים ר' יהודה מכשיר אי הכי לר' יהודה אמאי לא יישן תחתיו, לאו מכלל דסבר ר' יהודה דנסר פסול הוא. ומשני רב, הא מתני' לאו דברי ר' יהודה היא אלא ר' מאיר היא דאית ליה גזרת תקרה, ורבי יהודה פליג ואמר כשרה ויישן תחתיו. **תא שמע שני סדינין מצטרפין**

ח) נרשה זהכו כתב לפיכוך על סיפא דמתני' דמשנה אינה מוכיחה לפילו מידי מחשבה דהיינו כל היורדין וכו'.